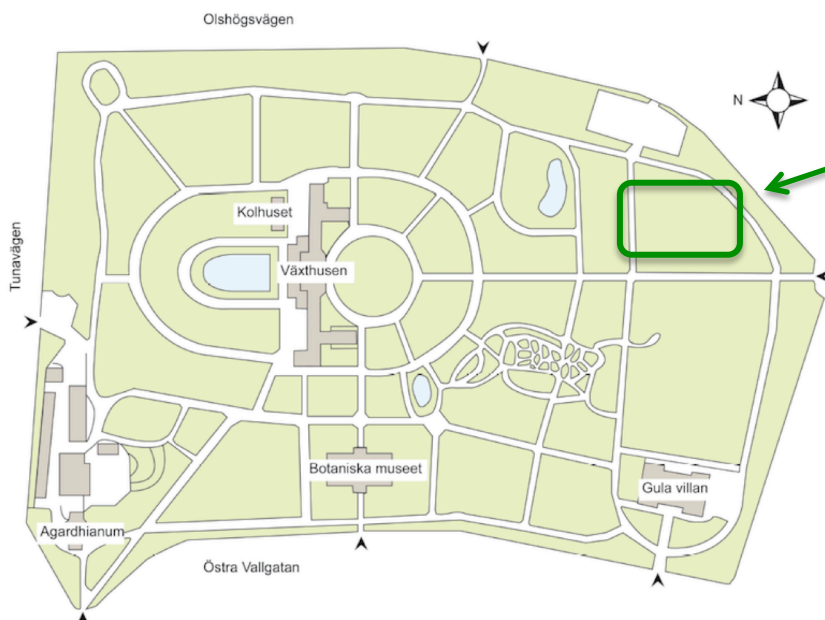

BOTANISKA
TRÄDGÅRDEN
LUNDS UNIVERSITET

Trädslingan i Botaniska trädgården

I södra delen av Botaniska trädgården har vi samlat några vanliga svenska träd och försett dem med faktaskyltar. Här kan man arbeta med att lära sig känna igen träden på deras knoppar och löv.

Skylt vid ett av träden

De här träden finns i slingan

- Tall
- Al (klibbal)
- Ek (skogsek)
- Bok
- Rönn
- Ask
- Björk (glasbjörk)
- Lind
- Lönn

Så här kan man jobba med trädslingan

- Tryck ut kartor över trädgården från Botans hemsida och låt barnen vara delaktiga i att hitta till platsen. På kartorna kan man också pricka in andra träd i trädgården.
- Täck över skyltarna i trädslingan i förväg. Det blir spännande om de är hemliga! Använd en tidning som fästs med gummiband kring skylten, eller påse att trä över.
- Samlas i en ring framför trädrundan. Låt barnen turas om att säga något de vet om träd. Det kan vara olika trädnamn, hur de ser ut, om de har ett speciellt träd därhemma – allt som har med träd att göra!
- Gå fram till ett av de träd som har (övertäckt) skylt. Beskriv trädet tillsammans. Beroende på säsong: Hur ser trädets stam, grenar, knoppar, löv och blommor ut? Titta, känn och dofta gärna, men var försiktiga så att inga grenar knäcks.
- Avtäck skylten. Någon läser faktatexten högt för gruppen. Prata om texten så att alla förstår vad den betyder. För att kunna förbereda sig på detta kan den som leder gruppen läsa skylttexterna i förväg. De finns att läsa sist i detta dokument.

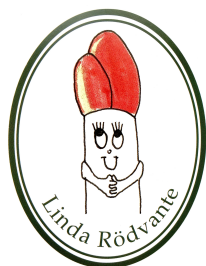
- Kom tillsammans på så många ord som möjligt som rimmar med trädets namn. Man kan använda grundorden *ek*, *al* och *björk* istället för deras fullständiga artnamn.
- Gå sedan till nästa hemliga skylt och upprepa samma sak.
- När ni undersökt och läst om alla träd samlas ni i ringen igen. Låt barnen turas om att säga något om övningen. Det kan vara något nytt de lärt sig, vad de tyckte om övningen, repetera ett av rim-orden, eller peka på ett av träden och säga vad det heter.

Eller så söker barnen svar på frågorna här under genom att själva leta upp och läsa skyltarna

1. Vilket träd kallas kungens träd?
2. Vilket träd har blad som sitter kvar i fem år innan de faller av?
3. Vilket träd bär på ekorrarnas favoritmat?
4. Vilket träd har små kott-liknande frukter?
5. Vilket träd är släkt med rosor och äpple?
6. Vilket träd har pollen som många är allergiska mot?
7. Vilket träd är bra att göra fioler av?
8. Vilket träd har blad kortast tid under året?
9. Vilket träd har blad som liknar hjärtan?
10. Vilket träd blir till släta glasspinnar?

Ett smart och roligt sätt att lära sig trädens knoppar

I boken *Lär känna trädens knoppar* har författaren Anders Rappe gjort en samling "knoppis-huvuden" som tar fasta på varje knopps unika utseende. Har man med sig hans bilder kan man jämföra dem med de levande träden i trädslingan.

Lind har knoppar som ser ut som röda vantar!

Hassel har runda knoppar och skägg på hakan!

Texter till skyltarna i trädslingan

SKOGSEK

Engelskt namn: English oak

Latinskt namn: *Quercus robur*

Ett gammalt ungt träd

Hur gammal är du? Den här eken är 150 år gammal. Men den är fortfarande ung, den kan bli över tusen år! Gamla ekar blir ofta ihåliga och då brukar ugglor och fladdermöss bo där.

Kungens träd

Ekträ är hårt och starkt och mycket bra att bygga med. Förr i tiden ägde kungen alla ekar i Sverige. 2000 ekar gick åt till ett enda av kungens skepp.

TALL

Engelskt namn: Scots pine

Latinskt namn: *Pinus sylvestris*

Tåliga barr

Tallen blad kallas för barr. De sitter kvar på träden även på vintern. De hinner bli ungefär fem år gamla innan de faller av.

Nakna frön

Tallens frön har inte någon frukt kring sig utan sitter "nakna" i kottar. Man kallar tallen för nakenfröig.

Hankottar och honkottar

Hankottarna släpper mycket pollen på våren. Pollenet fastnar i honkottarna och frön bildas. Efter två år är fröna färdiga och honkottarna släpper ut dem.

RÖNN

Engelskt namn: Rowan

Latinskt namn: *Sorbus aucuparia*

Blad av småblad

Rönnes blad består av flera småblad. Det kan sitta hela åtta par småblad längs bladets skaft.

Sura omtyckta bär

Rönnbär smakar surt men många fåglar tycker om dem ändå. Vi människor kan göra god gelé eller sylt av rönnbären.

Rosens kusin

Rönnbären är släkt med både äpple, körsbär och rosor. Tittar man noga på blommorna kan man se likheterna

KLIBBAL

Engelskt namn: Alder

Latinskt namn: *Alnus glutinosa*

Klibbig utan nos

Klibbalens blad är klibbiga och saknar spets. Man kan säga att bladet har en "glutt i nosa".

Kompis med en bakterie

I små knölar på klibbalens rötter lever en bakterie. Den fångar kväve från luften som blir till näring åt trädet.

Kottar?

Klibbalens fruktsamling ser ut som små kottar. På hösten faller pyttesmå nötter ur kottarna. Eftersom klibbalen ofta växer vid vatten är nötterna bra på att flyta.

GLASBJÖRK

Engelskt namn: Downy birch

Latinskt namn: *Betula pubescens*

Pollen - befruktning och allergi

På våren släpper björken ut massor av pollen. När pollenet landar på honblommornas pistiller bildas små frukter med vingar. Många människor är allergiska mot björkens pollen.

Hårig och nordlig

Glasbjörken har mjukt håriga grenar till skillnad från släktingen vårtbjörken som är just vårtig. Glasbjörken trivs med kyla och växer till och med på Grönland.

LÖNN

Engelskt namn: Norway Maple

Latinskt namn: *Acer platanoides*

Händer och näsor

Lönnens blad är flikiga som en hand med fingrar på. Frukten kan man öppna och fästa på näsan som en lösnäsa!

Fioler, flöjter och figurer

Av lönnens hårda och sega trä gör man musikinstrument och leksaker.

Fläckiga blad på hösten?

Precis som vi människor kan träd också få sjukdomar. Lönnen får ofta tjärfläcksjukan. Det är en svamp som gör svarta fläckar på bladen.

BOK

Engelskt namn: European Beech

Latinskt namn: *Fagus sylvatica*

Känner du dig omringad av elefanter?

Lugn, du står bara bland bokar. En bok kan man känna igen på den gråa, släta barken. Den ser ut, och känns, som ett elefantben!

Glasspinnar

Bokens trä är slätt och smakar ingenting, alltså bra att göra glasspinnar av. Ett träd blir 72 000 glasspinnar.

Trivs i Skåne

Sveriges största träd var en bok som kallades Adam och växte i Maltesholm i östra Skåne, den blev 44 meter hög och 5,7 meter runt om.

ASK

Engelskt namn: Ash

Latinskt namn: *Fraxinus excelsior*

Svårväckt och lättfrusen

Askens får sina blad sista av alla träd i Sverige Den är också först med att tappa dem på hösten. Kanske tycker asken att det är lite för kallt?

Rådjursnosar

Hur känner man igen ett träd som tappat sina blad? Jo, på knopparna. Askens knoppar är stora och svarta, de liknar rådjursnosar

LIND

Engelskt namn: Small-leaved Lime

Latinskt namn: *Tilia cordata*

Kärleksblad och propellerfrukt

Lindens blad ser ut som hjärtan! Och frukterna har en vinge som gör att den snurrar som en propeller när den flyger.

Blommor och bin

Lindblommor är fulla av söt nektar för att locka bin. Bina gör sedan god honung av nektarn.

Mjuk ved

Lindens trä är mjukt och lätt att tälja med kniv i. Kanske var det av lindträd som Emil i Lönneberga gjorde sina trägubbar?

Ta reda på mer om träden i trädslingan

SKOGSEK

Vilket landskap har eken som landskapsträd?

TALL

Hur ser man skillnad på en kvist från en tall och en gran? Jämför barr och kottar.

KLIBBAL

Det finns en annan al – med en *färg* i sitt namn. Vilken är det och hur skiljer den sig åt från klibbalen?

RÖNN

Det finns något som kallas "flygrönn". Vad är det?

GLASBJÖRK

Varför heter det **glasbjörk**?

LÖNN

Hur gör man lönnsirap?

BOK

Vilka djur tycker om att äta bokollon?

ASK

Hur ser man skillnad på en ask och en rönn?

LIND

Ibland planteras lind som "vårdträd". Vad är ett vårdträd för något? Kanske kan ni ha ett eget vårdträd vid skolan, eller därhemma.

LÄR KÄNNA KNOPPAR OCH LÖV

När träden står samlade så här i trädslingan är det väldigt praktiskt när man vill lära sig känna igen olika knoppar och löv.

Det finns även en hasselbuske (utan skylt) i trädslingan. På vinter/tidig vår kan man kika på hanhängena och de pyttesmå röda honblommorna.

Träden i träd rundan finns också utspridda på andra platser i trädgården. Ta en runda och se om ni hittar dem. Läs på namnskyltarna för att se om ni har hittat rätt träd. Pricka sedan in dem på kartan.